

imao karakter redovnog radnog slavističkog skupa s velikim brojem prilično privatnih izvještaja o tekućem radu, ali bez velikih zaključaka i primjetnih novih inicijativa. Čovjek se nehotice sjeti nezaboravnog IV, moskovskog kongresa slavista 1958. godine, koji je u mnogom imao osnivački karakter i urodio mnogim novim životnim inicijativama, usp. na primjer OLA!*

Tipografska razina znanstvenih i nastavnih izdanja u Jugoslavena je odlična (što se ne može reći o organizacijskoj strani kongresa u Zagrebu). Uopće treba istaći da je naprima svih dvadeset i nekoliko zemalja-sudionica izišla 1978. godine cijela literatura za kongres koju će trebati proučiti. Sami kongresi davno su već postali neobuhvatni. Od devet stotina i više referata, koji su pročitani na ovom kongresu, jedan sudionik nije mogao čuti više od sedamdeset (12—14 referata na dan s odmorom za ručak i diskusijom u 5 dana kongresa), tj. manje od 10% ukupnog broja referata...

Ali to ne znači da su slavistički kongresi preživjeli: oni stvaraju publikacije, podržavaju tradicije, olakšavaju osobnu znanstvenu razmjenu (htio sam još upotrijebiti riječ »forum«, tako omiljenu u novinstvu, ali sam se sjetio njena prvotnog latinskog značenja »trg, tržnica, pazar, sajam«, što me odmah podstjelo na negativne strane rada kongresa).

Treba nešto reći o dinamici tema lingvističkih referata. Krupni znanstveni pothvati, za koje znamo da se provode, ostali su nekako u pozadini ili nisu predstavljeni uopće. Sada se svuda objavljuju slavenski etimološki rječnici — na kongresu nije bilo ni jednog referata o etimološkoj leksikografiji. Gotovo da nije bilo referata o povijesnoj leksikografiji, iako se upravo sada aktivno stvaraju slavenski povijesni rječnici. Malo je bilo referata o atlasima. Mnogo realnog rada i malo općih referata i projekata o njemu — možda je to zdrava pojava u znanosti? Ljudi su zauzeti samim radom. Gore bi bilo da je obrnuto — obilje projekata i siromaštvo ostvarenja.

* Općeslavenski lingvistički atlas. (Ur.)

Bio je primjetan, istina, neki prijelaz i prema privatnim i čak slučajnim temama. Na primjer H. Birnbaum (SAD) na VII. je MSS u Varšavi (1973. godine) govorio o istraživanju praslavenskog jezika, a u Zagrebu je nastupio s temom »Sfera ljubavi u slavenskim jezicima«. Slušali su ga s interesom. O praslavenskom se jeziku na kongresu u Zagrebu govorilo manje nego u Varšavi (znači, počelo se više istraživati?). Relativno se malo govorilo o baltoslavenskoj problematici. Bilo je mnogo referata o raznim razinama jezika i međurazinskim odnosima (fonetika, fonologija, gramatika, morfologija).

Lingvisti i povjesničari doticali su se problema pradomovine Slavena i njihove etnogeneze, čuli su se čak glasovi o novoj kompleksnoj disciplini — etnogeneziologiji (autor je termina poljski povjesničar W. Hensel). Jednom riječju, nadajmo se da će i ovaj kongres slavista ostaviti za sobom traga.

O. N. Trubačev

(S ruskog prevela Mira Menac.)

ONOMASTICA JUGOSLAVICA 7/1978.

Sedmi broj časopisa »Onomastica jugoslavica« još je jedan broj koji nas je obradovao bogatstvom svojih priloga — rasprava, prikaza i informacija. U prvom dijelu, koji ima 16 rasprava, najviše je onih koje su onomastičko-etimološkoga karaktera.

Vojmir Vinja napisao je članak *Antroponimi u ihtionimiji*. Uzevši kao korpus ihtionime Jadrana i usporedivši ih s paralelnim izrazima u nekoliko mediteranskih jezika, autor je suvremenom metodom — polazeći od samog naziva, analizirao prijelaz antroponima u ihtionime i utvrdio postojanje morfosemantičkih zakonitosti u tom prijelazu.

Anton Glad vrlo uvjerljivo izlaže svoju hipotezu o romanskom podrijetlu toponima *Ljubljana*, i to od latinske riječi *alluvio*, kojoj je dodan sufiks *-ana*. Derivacijom izlazi: *alluviana* > *luviana* > *lubiana* > *ljubljana*.

Vaclav Polák, pokazuje da su osnove **dalm-/*delm-* u imenu Dalmacija, i u njemu

sličnim oblicima, tipične za mnoge paleoevropske hidronime i znače »potok«, »protok vode«. Autor ističe kako bi u slavenskim jezicima trebalo razlikovati dvije nezavisne homonimne osnove, od kojih jedna **dělb* znači »brijeg«, »hum«, a druga **děl-* »dijeliti«, »odvojiti«. Tim se osnovama mogu objasniti mnoge naoko homofone toponomastičke osnove o kojima autor raspravlja.

Olga Ivanova u članku *Maleševo* — *oronim ili ojkonom* konfrontira dvije suprotne hipoteze o etimologiji imena Maleševo, koje je danas naziv većeg područja u istočnoj Makedoniji. Promatrajući u širem kontekstu obje hipoteze, od kojih se jedna zalaže za tračko-ilirsko podrijetlo imena Maleševo, a druga za njegovo slavensko porijeklo, autorica iznosi argumente i protuargumente i za jedno i za drugo gledište.

Petar Šimunović u članku *Značajke buzetske toponimije* organizirano i sažeto iznosi složenu analizu buzetskih toponima pokazujući kako su ojkonomi Buzeštine vrijedni jezični spomenici u kojima je narod pohranjivao istinu o sebi i u kojima se zrcale povijesna i jezična zbivanja u ovom dijelu Istre. Članak Ljubice Stankovske *Semantički modeli na makedonskata mikrohidronimsko-geografska leksika na izvorite* prilog je proučavanju makedonske geografske leksičke terminologije u kojem autorica pokazuje: 1. koji se od mikrohidronimskih leksičkih elemenata ne upotrebljavaju u apelativnom leksiku makedonskog književnog jezika, i 2. da je većina naziva za izvore slavenskog podrijetla.

Mefküre Mollova analizira jedan tip istočnjačkih imena koja počinju sa *Ja-*, od kojih autorica mnoga nalazi u bugarskom, makedonskom i, nešto manje, u hrvatskom ili srpskom jeziku u Bosni. Oslanjajući se pretežno na Ilčev rječnik bugarskih osobnih imena i prezimena, autorica analizira sve potvrde pojedinoga imena i na kraju daje literaturu o iznesuim potvrđama.

Eva Mianowicz u članku *Serbskochorwackie nazwy miejscowe typu: Borčani//Borčane* tvorzone od naziv drzew raspravlja o hrvatskim i srpskim ojkonomima tvorenim od

naziva drveća sufiksom *ani/-ane* i ograničava se na tvorbu, tipove i alternacije (npr. *leska* > *Lešani//Lešane//Lišane*). Varijante sufiksa *-ani/-ane* objašnjava povijesnim razlozima. Na kraju daje popis ojkonomima ovoga tipa na našem terenu motiviranih nazivima drveća.

Skender Gashi, *O ubiciranju Katuna bareljev'ski iz Svetostefanske hrivolulje*, identifikira Katun bareljevski s planinom Barel u predjelima Šalje, a sam oronim je, prema autoru, postao sufiksacijom od imena nedalekog sela Bare. Dosada se taj katun identifikirao s današnjim selom Bariljevo. Mito Argirovski, novim argumentima potvrđuje Vasmerovo objašnjenje Kostur, prema kojem taj toponim proizlazi iz grčko-latinskog zoonima *kástōr*, za razliku od drugih koji u tom toponimu vide slavenski apelativ *košt*.

Vesna Jakić-Cestarić, povijesno-leksičko-fonetskim razlozima zalaže se da se ime oca splitskog nadbiskupa Ivana u natpisu na sarkofagu čita *Tvrdohat* (latinizirano *Tordacatus*, na natpisu zapisano u genitivu *Tordacati*), što je nastalo od *Tvdouhat*, ne slažući se, prema tome, s tumačenjem B. Gabričevića, koji u imenu *Tordacati* vidi slavensko ime *Tvrđak*, kojemu je dodan nastavak *-atus* i izvršena promjena *u > o*.

Velimir Mihajlović u članku *O desemantizaciji nekih naših prezimena s podnaslovom Prilog srpskohrvatskom patronimijском речнику* na primjeru nekoliko povijesnih i suvremenih patronima pokazuje kako se namjerno preinačuju pojedina prezimena da bi se izbjegle neugodne asocijacije, npr.

Kobilic → *Obilic*, *Derikučka* → *Derikuska*, *Bezumić* → *Bizumić* i druga.

Dora Riffer-Maček u članku *O prevodenju staronordijskih nadimaka na hrvatski ili srpski jezik* suvremenom metodom analize nadimaka u dubinskoj i površinskoj strukturi uspoređuje nadimke u staronordijskom i njihove prijevodne ekvivalente u hrvatskom ili srpskom jeziku. Time pokazuje kako se pronalaze odgovarajući nadimci i imena u jeziku na koji se prevodi koji će ostvariti istu predodžbu koju stvara izvorni nadimak.

Zvezdana Pavlović tematski završava prikaz sufiksacije antroponima morfemima s ele-

mentom -š- pokazujući da se stari slavenski sufiksi tipa -š-, karakteristični primarno za tvorbu hipokoristika, čuvaju danas i u antroponimima, kao i u određenom broju toponima nastalih od ovoga tipa antroponima.

Mate Šimundić raspoređuje prosta imena prema njihovoj motivaciji u 23 skupine. Tako organiziranom raspodjelom osobnih imena autor je pokazao koji su sve oblici i elementi čovjekova života i svijeta oko njega izvor motiviranosti pri izboru osobnog imena.

Svetozar Georgijević, piše *O imenu Bunjevci* i pridružuje se onim hipotezama o podrijetlu imena Bunjevci koje su tvrdile ili samo pretpostavljale izvođenje imena Bunjevci od *bunja* (jama zemunica). Bunjevac je, prema autoru, čovjek koji živi u bunji, pa je taj naziv proširen na cijelu etničku skupinu s tom karakteristikom stanovanja. Svoju hipotezu autor osniva na povijesno-etnografskim činjenicama.

Onomastičke radove prikazuje:

E. Marin, *Historijat i stanje istraživanja ilirske antroponimije s obzirom na njezinu rasprostranjenost* (iscrpan pregled radova o ilirskoj onomastici); Wt. Pianka, *Macedoiskie imiona osobowe kotliny Azot* (M. Mitkov); V. Dumbović, *Krške terminologije jugoslaven-skih naroda*; E. Eichler, *Zur Kartographischer Darstellung slawischer Ortsnamen der Steiermark*; N. V. Podol'skaja, *Slovar' russkoj onomastičeskoj terminologiji*, (P. Šimunović); E. Eichler, *Die Ortsnamen der Niederlandsitz* (M. Švab).

U Informacijama nalazimo:

Vtora jugoslavenska onomastička konferencija, Skopje, 6—9. X. 1977. (T. Stamatovski); *VII. slovačka onomastička konferencija*, Širava, 20—24. IX. 1976. (M. Ladević); *Onomastički simpozij u Prištini*. Priština, 25 — 27. III. 1977. (S. Gashi). Na kraju časopisa je nekrolog nedavno preminulom velikom poljskom i slavenskom onomastičaru Mieczysławu Karašu (1924—1977) (P. Šimunović).

Vesna Zečević

ZNAČAJNA MONOGRAFIJA O BUKOVICI

Živko Bjelanović, *Imena stanovnika mjesta Bukovice*, »Čakavski sabor«, Split, 1978, str. 202

U moru znanstvene nenapisanosti o Bukovici monografija splitskog profesora Živka Bjelanovića značajno je uvođenje u nauku ovog predjela sjeverne Dalmacije. Zbog toga je djelo iznad svega i pionirsko zao-ravanje brazde u povijesno, sociološko, lingvističko, kulturno posve neobrađeno tlo Bukovice.

No, »Imena stanovnika mjesta Bukovice«, svojom naučnom težinom, značajna su i kao novum u našoj lingvističkoj znanosti. Okosnicu radnje čini minuciozno izučavanje tvorbe etnika (naziva za stanovnike mjesta, npr. Đevrščanac) i ktetika (pridjevske izvedenice od toponima, npr. henkovački) Bukovice na osnovu terenskih istraživanja, književnih tekstova, imenika i dnevne štampe. Znači, autor prilazi istraživanju sinkronijski, zane-marujući ono što je u govorima Bukovice bilo nekada — dijakronijsko, odnosno etimološki karakter onomastike. I ovakav pristup omogućio je magistru lingvistike da, u duhu sa sociolingvističkim pristupom problematici tvorbe riječi našeg suvremenog jezika, prikupi važnu dijalektološku građu onomastičke važnosti. Još je značajnije da je Bjelanović na osnovu ove građe ukazao na zakonitosti izvođenja etnika i ktetika od naseljenih mjesta u Bukovici.

U nastojanju da cjelovitije zahvati sredstva i način njihova organiziranja u strukturama etnika i ktetika u govoru naroda Bukovice, pisac se koristio i rezultatima historijske znanosti vezanim za migracije od XVI. do XVII. stoljeća na ovom području Dalmacije. To je u prvom redu odraz povezanosti jezične i izvanjezične prožetosti nauke o jeziku. Autor značajno uviđa da, i kada se radi o lingvističkom pristupu onomastičkoj građi, poniranje u povijest postaje neminovno. Tako dijalektološka teza Ž. Bjelanovića — »štokavština sjeverne Dalmacije bliža je govorima Pive i Drobnjaka nego jeziku koji se nalazi u Vukovim dje-